

ואולם דעת הר' חיים כהן (בתוס' מגילה י' וביבמות פב: ולעיל ס) שגם למאן דאמר קדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבוא, אסור להקריב בבמה. ובדוקא נקט ריש לקיש 'פטור', ולא 'מותר' (וכן הוכיח בטורי אבן מגילה שם, שהעיקר כשיטה זו).

עוד בבאור הויקה בין איסור הבמות לקדושת ירושלים והמקדש – ע' בספר 'פרקי מועדות' לר"מ ברויאר שליט"א, ח"ב עמ' 476 ואילך.

דף קח

'המעלה ראש בן יונה שאין בו כזית ומלח משלימו...' – נקט ראש בן יונה, להורות שגם לדעת הסובר (להלן) לעשות אתו – אבר שלם במשמע, ואין חיוב על המעלה חצי אבר, מודה הוא שצריך שיהא בו כזית, לכך נקט ראש בן יונה שאעפ"י שהוא אבר שלם, אם חסר כזית צריך להשלימו לכזית כדי להחשב 'הקטרה' (עפ"י פנים מאירות).

'... אבל הכא דאי פריש מצוה לאסוקי – לא' – אפשר הכוונה על שאר מקומות, כלומר לעולם המלח נצרך לעלות עם המוקטרים, ולכך הוא משלימו. ואף על פי שבנידון המסויים שלפנינו אין המלח מחויב, שהרי אין בבשר כזית ואין הקטרה פחות מכזית, ואם לא העלה עם מלח, אינו לוקה משום השבת מלח. ועוד יש לומר, שאעפ"י שאין שם 'הקטרה', מצוה עכ"פ יש להעלות עם מלח. וצ"ב (ובשפת אמת תמה על סברת הגמרא, והשאר ב'צריך עיון').

וסיוע לפירוש הראשון; הלא כשנפל המלח אין צריך להעלות מלח זה בדוקא, כמו שמשמע ברש"י, ואם כן מה עדיפותו של המלח על עצם (כן העיר בחזו"א מנחות כה, טז) – על כרחנו עדיפותו בכך דבעלמא מחוייב הוא להיקטר עם הבשר לעולם, ולכך סברא היא לצרפו יותר מעצמות שאינם מחויבות להיקטר בכל אופן.

ובחזו"א (שם) כתב, לולא פרש"י ז"ל נראה שמלח שהושם על האבר, גם אם נפל ממנו וכבר קרב האבר – חייבים להקטירו, שהמלח מתקדש במליחה ונעשה קרבן. ועכ"פ חייבים להעלות את המלח הזה עם האבר. וגם לפי פירוש זה לא קשה הלא האבר פחות מכזית ואין כאן 'הקטרה' הטעונה מלח – כי כיון שסוף כל סוף הומלח [וגם אפשר שהומלח בשע שהיה מצורף עם שאר הבשר והיה כזית בכל], נתקדש המלח וחייבים להעלותו.

'השוחט להדיוט חייב והמעלה להדיוט פטור' – פרש"י 'שוחט להדיוט' – לאכילת הדיוט. ו'מעלה להדיוט' – שהעלה קרבן לע"ז, לשם הדיוט. והתוס' פרשו שאינו מתכוין לשם עבודה זרה. וכן משמע ברמב"ם (מעשה הקרבנות יח, טז), שכל העלאה שאינה לשם השם – פטור. [ונראה שאף בסתמא, אין אומרים בזה 'סתמא לשמה' כאילו חישב במפורש לשם השם. ואולי הטעם הוא לפי שאין דנים סתמא לשמה אלא בפנים – שעומד שם לאותו יעוד שלשמו הוקדש, אך לא בחוץ שאינו קרב כיעודו].

ונראה שזה פרש"י פרש ששוחט לאכילת הדיוט – לרבותא כתב כן, שאעפ"י ששוחט שחיטה רגילה לצורך אכילה [לאכילת עצמו או לאכילת חברו] – חייב, אבל הוא הדין כששוחט לשם ע"ז להדיוט חייב משום שחוטי חוץ, שהרי המשנה העמידה שוחט מול מעלה, וכשם שבמעלה פרש"י לשם ע"ז הוא הדין בשוחט (עפ"י זבח תודה).

ואפשר שלכך נמנע רש"י מלפרש שמעלה לחברו סתם, לצורך שריפה או שאר צרכים – שסובר שאין צריך מיעוט על כך, שאין זה בגדר 'מעלה' כלל (עפ"י שפת אמת).

‘שאני התם דאמר קרא ההוא – אחד ולא שנים’ – כתבו ראשונים (ריטב"א ותוס' רא"ש קדושין מג. ועוד), הטעם שהוצרכו למעט שנים ששחטו, כי לולא המיעוט היינו למדים שחיטה מהעלאה לחייב. קמ"ל 'ההוא' אחד ולא שנים. אבל בלאו הכי אין צריך לימוד מיוחד על כך, שהרי למדו מבעשתה – אחד שעשה חייב שנים שעשאוה פטורים.

ואם תאמר לפי זה קשה לר' יוסי בסמוך ששנים שהעלו פטורים, מדוע נצרך ללימוד על כך – יש לומר שלולא שמיעט הוה אמינא לרבות שנים מ'איש איש', ורק מפני שמיעט מ'ההוא' על כרחנו לומר 'איש איש' דברה תורה כלשון בני אדם, וכמו שכתבו התוס' (בב"מ לא:): שאין אומרים דברה תורה כלשון בני אדם אלא במקום הכרח. וכן מוכח מדברי ר' יוסי גופא בע"ז (כו). שאינו סובר 'דברה תורה...' – לפי שאין לו הכרח בדבר. וע"ש בתוס'.
יש מן האחרונים שכתב שמיעוט 'שנים שעשאוה' אינו אלא כלפי חיוב קרבן, אבל לא ומלקות יש – ולכך צריך מיעוט מיוחד (ע' בספרים המצוינים בהערות המהדיר בריטב"א (מוסה"ק) שם. וע"ע בשו"ת אחיעזר ח"ב מג, ד, ובמצוין ביוסף דעת שבת ג).

‘ע"ב) ‘למעוטי שוגג אנוס ומוטעה’ – הריטב"א (בקדושין מג.) באר שעיקר הדרשה באה למעט מוטעה לפוטרו מן הקרבן, אבל אנוס – אין צורך להשמיענו שפטור מכרת ומקרבן [ודלא כתירוץ התוס' כאן]. וכן שוגג – פשיטא שחייב קרבן ופטור מכרת. 'ואשכתן טובא בתורת כהנים דדרשינן קרא למפטר שוגג מכרת אע"ג דלא איצטריך'. (ע' רש"י כאן ובפרשת בא יב, טו).
יש שרצו לומר שהשוגג וסובר שאין זו עולה ושחטה בחוץ, או סבר ששוחט במקדש – פטור מחטאת. והרמב"ן (בקדושין מג) דחה דעה זו. וע' תירוץ נוסף בחדושי הרשב"א בשם הראב"ד.
ובאבני נזר (אה"ע תמב) תירץ דהוה אמינא שבכך שלא נשאל על ההקדש ועל ידי כן יפטר מעונש שחוטאי חוץ (ע' ב"ב קכ:): הרי נחשב כעובר במזיד, קמ"ל כיון שבשעת איסור היה שוגג – פטור.

‘העלה וחזר והעלה...’ – ע' באורך במשנה למלך מעשה הקרבנות יט, יא; מנחת חינוך תמ, יב. וכן ע' בזבח תודה, שבאר וסיכם בפירוט את חילוקי שיטות הראשונים ודיניהם בסוגיא זו; חזון איש קמא, מ; שם כ (א), ז.

‘אמר ר' יוחנן: מאי טעמא דר' שמעון, דכתיב ויקח מנוח את גדי העזים ואת המנחה ויעל על הצור לה... ואידך נמי הא כתיב ויקח מנוח? – הוראת שעה היתה’ – נראה שר' שמעון לשיטתו להלן (ק"ט:): שבזמן שילה הותרו במות יחיד, והעלאת מנוח היתה במת יחיד מן הדין ולא הוראת שעה, לכך למד משם שלעולם ההעלאה אינה טעונה מזבח. אבל ר' יוסי יסבור כפי הדעה שהבמות אסורות, והעלאת מנוח הוראת שעה היתה (כמו שאמרו שם), ולכך סובר שאין ללמוד משם העלאה ללא מזבח (ע' משך חכמה ויקרא ד, ו).

דף קט

‘ע"ב) ‘הקומץ והלבונה... שהקריב מהן כזית בחוץ – חייב... וכולן שחטרו כל שהו והקריבו בחוץ’ – פטור – על שיטות הראשונים השונות, בבאור המשנה ותיאומה עם הסוגיא דלעיל קח: – ע' בארוכה במשנה למלך (מעשה הקרבנות יט, יא); ובח תודה לעיל; חזו"א (קמא, מ); קרן אורה.

‘בהקטרה דהיכל דכולי עלמא לא פליגי’ – שמתחייב בכזית בחוץ. וכתב רש"י ששיעור פרס אינו

ג. שחט זורק בהעלם אחד; לדברי רבי אבהו, תלוי הדבר במחלוקת ר' ישמעאל ור' עקיבא שנחלקו במקור חיוב הזורק; לר"ש שנתרבה מהכתוב בשחיטה – חייב חטאת אחת. ולרע"ק שנתרבה בהעלאה – חייב שתיים. לדברי אביי, בין לר"ש ובין לרע"ק אינו חייב אלא אחת (ושם תעשה – עשאן הכתוב לכולן עבודה אחת).

זרק והעלה; לר' אבהו – מח' רי"ש ורע"ק. לאביי: לדברי הכל חייב שתיים (לכך חילקן הכתוב: שם תעלה עלתיך ושם תעשה).

הלכה כאביי (לקוטי הלכות).

שחט זרק והעלה בהעלם אחד – לדברי הכל חייב שתיים.

ד. השוחט קדשי קדשים בדרום העזרה, אינו חייב משום שחוטי חוץ (אל מחוץ למחנה. או מואל פתח אהל מועד לא הביאו).

נראה שהוא הדין למקטיר קטורת בעזרה – אינו חייב כרת משום העלאה בחוץ, הגם שהקטיר חוץ למקומה, ודלא כ'חק נתן' (עפ"י חו"א ט, כא).

ה. שחט על גג ההיכל; עולא אמר שחייב, מפני שאינו ראוי לשחיטת כל זבח כ'מחוץ למחנה'. ולדעת רבא פטור (אל פתח אהל מועד – למעט גג).

הלכה כרבא דבתראה הוא.

כולה בפנים וצוארה בחוץ – ודאי חייב, שהרי השחיטה בחוץ.

כולה בחוץ וצוארה בפנים – אמר רב מרי (בשחיטת רבא) שחייב (במחנה – מיותר, לחייב על אופן כזה).

לשכות הפתוחות לקדש, שאוכלים בהם קדשי קדשים – כתב החזו"א (כה, ב) שנראה [עכ"פ לרבא. ע"ש] שאין חייבים שם משום שחוטי חוץ. ואין הדבר מוסכם בפשיטות. (ע' מג"ח קפו, ה; קרן אורה לעיל נו).

ו. המעלה קדשים בזמן הזה בחוץ; רבי יוחנן אמר חייב – קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא. וריש לקיש אמר פטור – לא קדשה לעת"ל.

הרמב"ם והרבה ראשונים פסקו כדעה ראשונה, והראב"ד פסק כדעה אחרונה.

ז. המעלה פחות מכזית ועצם משלימו לכזית; נחלקו רבי יוחנן וקיש לקיש האם חיבורי עולין כעולין דמו וחייב (ריו"ח) אם לאו (ריש לקיש).

ונסתפק רבא לענין השלמת מלח, שי"ל שזה עדיף כי מצוה להעלות המלח (שלא כעצם שאם פרשה מהבשר אין מצוה להעלותה), או שמא מלח גרע, שאינו מינו של העוף. ועלה ב'תיקו' (קח).

דף קח

קעז. האם חייבים משום איסור 'חוץ' באופנים דלהלן?

א. העלה בחוץ קרבן שנשחט בחוץ.

ב. העלה בחוץ קרבן שנשחט בפנים בפסול, או שנשחט בהכשר ונתקבל דמו בפסול.

- ג. שחט או העלה בחוץ לשם הדיוט.
 ד. שנים ששחטו או שהעלו קדשים בחוץ כאחד.
 ה. שחט או העלה שעיר המשתלח בחוץ.
 ו. העלה חלקי בהמה בנפרד בחוץ.
 ז. העלה שלא על המזבח.
 א. כנוצר למעלה, המעלה בחוץ קרבן שנשחט בחוץ – חכמים מחייבים ורבי יוסי הגלילי פוטר משום שלא העלה אלא דבר פסול.

ב. העלה בחוץ קרבן שנשחט בפנים בפסול; לדברי חכמים – חייב [מלבד אם נפסל בפסול כזה שאם עלה ירד, כגון ששחטו בלילה או נשפך דמו אליבא דרבי יהודה, כדלהלן קיא].
 לרבי יוסי הגלילי, אליבא דרבי פטור כי לא היתה לו שעת הכושר מעולם להיקרב בפנים, ואליבא דרבי אלעזר ברבי שמעון חייב, היות ואם עלה בפנים לא ירד.

- ג. השוחט בחוץ לשם הדיוט – חייב (איש איש).
 בין ששוחט לשם ע"ז בין ששוחט לצורך אכילת הדיוט (עפ"י זבח תודה).
 המעלה להדיוט (לשם ע"ז או שלא לשם ע"ז. ערש"י ותוס') – פטור משום מעלה בחוץ (לה').
 ד. שנים ששחטו בסכין פטורים, אבל שנים שאזו באבר והעלוהו בחוץ – חייבים (איש איש). כן סתמה משנתנו, וכן אמר רבי שמעון בברייתא, אבל רבי יוסי פוטר (דס יחשב לאיש הו"א).
 הלכה כרבי שמעון, שכן דברי סתם מתניתין (עפ"י רמב"ם; לקוטי הלכות).

ה. שחט שעיר המשתלח בחוץ – פטור (לה'). וילפינן העלאה משחיטה. רש"י.
 דוקא לאחר הגרלה, אבל קודם לכן חייב (תוס' עפ"י יומא סב: וראב"ד. וכן פסק בל"ה להלן). והרמב"ם (פסח"מ י"א י"ט, ז) כתב שקודם וידוי חייב.

- ו. העלה בחוץ אבר אבר לבדו; לדברי ריש לקיש, לר' שמעון חייב על כל אבר ואבר (אתו – אאבר), שאם היתה לו ידיעה בינתים מביא חטאת על כל העלאה והעלאה. ולרבי יוסי אינו חייב אלא אחת (אתו – על כל גוף הבהמה). לדברי רבי יוחנן, חייב על כל אבר ואבר הן לרבי שמעון הן לרבי יוסי.
 העלה חלקי אבר בכמה פעמים, אינו חייב אלא אחת. מלבד לרבי יוחנן, אם שחט והקטיר בפנים ונחסרו חלקים ממנה, לרבי שמעון חייב על כל העלאה והעלאה, שהרי מחזירים פוקעים למזבח והרי יש בהם תורת 'הקטרה', ורבי יוסי חולק [וכן נחלקו רע"ק ורי"ש על מוקטרי פנים שחסרו, האם חייבים עליהם בחוץ או פטורים. עפ"י גמרא לעיל קז. וע"ע להלן קט]. ולפי לשון אחת בדברי עולא, באופן זה לדברי הכל חייב. לא נחלקו אלא במוקטרי חוץ; שר"ש מחייב על כל כזית וכזית, ולרבי יוסי אינו חייב אלא אחת.
 א. כשחייב אחת בלבד, מפרש"י משמע שחייב בסוף, בהשלמת העלאת הבהמה / האבר, ומדובר כשכבר העלה את שאר הבהמה או שפקע חלק מהמזבח [שאל"כ לר' יוסי פטור לגמרי]. והתוס' כתבו שמתחייב באבר / בכזית הראשון שהעלה, אבל אחר כך הרי מעלה מבהמה חסרה ופטור.
 ב. הלכה כרבי יוסי ואליבא דרבי יוחנן שחייב על אבר שלם, ומוקטרי פנים שחסרו והעלן בחוץ – פטור.

ז. העלה שלא על המזבח; לרבי יוסי פטור, ולרבי שמעון חייב, שאין צריך מזבח בבמה קטנה, כמו שמצינו במנוח.

הלכה כר' יוסי שאינו חייב אלא על המזבח, וגם אם בנהו אחר (עפ"י רמב"ם מעה"ק יט,א; זבח תודה. ע"ש).

קעת. אלו חיובים יש באיסורים דלהלן:

א. טהור שאכל קודש טמא.

ב. טמא שאכל את הטהור.

ג. טמא שאכל טמא.

א. טהור שאכל קודש טמא – חייב מלקות (והבשר אשר יגע בכל טמא – לא יאכל (ערמב"ם פסוה"מ יח,ב), אבל פטור מכרת (במזיד) ומחטאת (בשוגג).

ב. טמא שאכל את הטהור – עבר ב'לאו' (ע' מכות יד) וחייב כרת / חטאת (וטמאתו עליו, ונכרתה...).

ג. טמא שאכל טמא; לדברי חכמים חייב כרת בכל אופן. ולרבי יוסי, אם נטמא הבשר לפני שנטמא גופו – פטור, שאין איסור טומאת הגוף חל על איסור טומאת בשר, הגם שהוא איסור כולל. הלכה כחכמים.

קעט. האם הותרה הקרבה בבמה שלא על מזבח? האם המזבח שבבמה צריך קרן, כבש, ריבוע ויסוד?

כנזכר, לדברי רבי שמעון אין במה צריכה מזבח (ולר' יוסי – צריכה. מפרשים). קרן כבש וריבוע ויסוד מעכבים בבמה גדולה, אבל לא בבמה קטנה.

דף קט

קפ. א. אלו קדשים וחלקי קרבן כלולים באיסור העלאת חוץ?

ב. קרבנות פסולים, מה דינם לענין העלאת חוץ?

ג. מהו השיעור המנימלי לחיוב העלאת חוץ באימורין, במנחות, בנסכים ובקטורת?

ד. קדשים שהקריבם בפנים ונשתייר מהם דבר מועט, או שאבדו קודם הקטרתם ונשאר מהם מעט, והעלה את המשווייר בחוץ – מה דינו?

א. כל הקדשים העולים על המזבח להקטרה, כגון בשר עולה, אימורי שלמים, קטורת ולבונה קמצים ונסכים – חייבים עליהם משום העלאת חוץ, אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלים (אשר יעלה עלה או זבח... ואל פתח אהל מועד לא יביאנו...).

ב. כל שפסולו בקודש – המעלהו בחוץ חייב; כגון לן, יוצא, טמא, נשחט במחשבת-פסול, נזרק שלא במקומו. כיון שאם עלו על המזבח – המזבח מקבלם, הריזה בכלל לא יביאנו לעשות... שראוי ליעשות בפנים (כדפרש"י).

פסולים שאינם בקודש, כגון בעל-מום וכו' שאם עלו – ירדו, פטורים עליהם בחוץ (ואל פתח אהל מועד לא הביאו – בראוי לכך. ע"ע פרטים להלן קיא ולעיל קח).